

Zeruya Shalev

Pijn

Roman

Vertaald door
Sander Hoving

Cossee
Amsterdam

I

Hij komt terug, en hoewel ze al jaren op hem wacht, komt hij alsof hij nooit is weggeweest, alsof ze geen dag zonder hem heeft doorgebracht, geen maand, geen jaar, hoewel er precies tien jaar zijn verstreken. Maar toen had Micki haar gevraagd, weet je wat voor dag het vandaag is, alsof het om een verjaardag of een trouwdag ging, en ze deed haar best het zich te herinneren. Ze waren 's winters getrouwd, hadden elkaar de winter daarvoor leren kennen, de kinderen waren in de winter geboren. De werkelijk belangrijke dingen in haar leven waren nooit in de zomer gebeurd, hoewel er in de lange zomer veel kan gebeuren, en Micki keek naar beneden, en wees naar haar heup, die sinds die tijd breder was geworden, en opeens was de pijn er weer, en herinnerde ze het zich.

Of herinnerde ze het zich eerst en kwam de pijn daarna? Ze heeft hem nooit vergeten, daarom was het geen herinnering, maar het pure zijn in deze brandende minuut, de breuk die steeds duidelijker werd in de gruwelijke geestestorm, in de plechtige verstarring van de stilte: de vogel floot niet, het gevogelte vloog niet, de os brulde niet, de serafijnen riepen niet: heilig! De zee deinde niet, de mensen spraken niet, maar er heerste stilzwijgen alom.

Op den duur begreep ze dat alles er was, alleen de stilte niet, en toch had zich alleen de stilte in haar geheugen gegrift: stom-

me engelen kwamen bij haar, verbonden zwijgend haar wonden, afgerukte ledematen brandden in stilte en zij, de anderen, keken ernaar met gesloten mond, witte ziekenwagens gleden geruisloos door de straten. Toen zweefde een smalle, gevleugelde draagbaar op haar af, en ze werd op handen gedragen en erop gelegd, en op dat moment, het moment waarop ze van het brandende asfalt werd getild, werd de pijn geboren.

Twee kinderen had ze ter wereld gebracht, en toch herkende ze hem niet toen hij zich voor het eerst met al zijn macht openbaarde, zich in het centrum van haar lichaam boorde, haar botten aan stukken zaagde, haar vermorzelde tot fijn stof, spieren verwoestte, pezen aan stukken reet, weefsel verpletterde, zenuwen scheurde, tekeering in inwendige contreien waar ze nooit bij had stilgestaan. Alleen de dingen boven haar hals hadden haar geïnteresseerd, de schedel en de hersenen, het bewustzijn en het verstand, het weten en de bespiegeling, de identiteit, het geheugen en opeens had ze niets meer dan zichzelf, niets behalve hem, behalve de pijn.

Wat is er, vroeg hij en hij schaamde zich direct, wat ben ik toch een idioot, ik had je er niet aan mogen herinneren, en ze leunde tegen de muur naast de deur – ze hadden juist het huis uit willen gaan, naar hun werk – en probeerde met haar ogen naar een van de keukenstoelen te wijzen, en hij liep naar de keuken en kwam terug met een glas water, dat ze niet in haar hand kon houden.

Stoel, siste ze, en hij pakte een stoel, maar tot haar verbazing plofte hij er zelf op neer, met zijn volle gewicht, alsof hij het was die plotseling door pijn was overvallen, alsof hij het was die daar die ochtend was geweest, precies tien jaar geleden, toen de schokgolf van de explosie haar uit de auto op het asfalt slingerde. Als ze niet op het laatste moment hun plannen hadden veranderd, zou hij daar zijn geweest in plaats van zij, zou hij

door de lucht zijn gevlogen, die gloeide als een reusachtige planeetoïde, zou hij met een klap tussen de brandende lichamen zijn beland.

Waarom was hij het niet geweest die de kinderen naar school had gebracht, zoals elke ochtend? Ze herinnert zich dat hij een vervelend telefoontje had gekregen van kantoor, een gecrasht computersysteem. Desondanks wilde hij de kinderen wegbrengen, maar Omer was nog niet aangekleed, hij sprong in zijn pyjama rond op het echtelijk bed en ze wilden geen gehuil en gebrul. Laat maar, ik rij ze er wel naartoe, stelde ze voor, wat natuurlijk niet het gebruikelijke gekibbel met Omer voorkwam, die zich in de wc opsloot en weigerde eruit te komen, en Alma's tranen omdat ze dankzij hem weer te laat zou komen, en toen ze bij de schooldeur afscheid van hen had genomen, gaf ze gas op de drukke straat, haalde een bus in die bij een halte stilstond, hoorde de verschrikkelijkste knal die ze ooit had gehoord, en daarna volmaakte stilte.

Het was niet eens de kracht van de explosie, die bijna vulkaanachtige eruptie van het explosief, het waren ook niet de schroeven en spijkers en moeren, gemengd met rattengif om de bloedingen heviger te maken, die haar oren verdoofden, maar een ander geluid, dieper en erger dan de detonatie, het geluid waarmee tientallen passagiers afscheid namen van het leven, het klaaglied van moeders die wezen achterlieten, het geschreeuw van de jonge meisjes die nooit volwassen zouden worden, het gehuil van de kinderen die nooit meer naar huis zouden gaan, van mannen die afscheid namen van hun vrouw, het geweeklaag van de ledematen die werden verminkt, de huid die verbrandde, de benen die nooit meer zouden lopen, de armen die nooit meer zouden omhelzen, schoonheid die in de aarde zou vergaan, en dit klaaglied hoort ze nu opnieuw, ze houdt haar oren dicht, terwijl ze op zijn knieën zakt.

O, Iris, zegt hij en slaat zijn armen om haar heen, ik dacht dat we het achter ons hadden gelaten, en ze probeert zich uit zijn omhelzing los te maken. Het is zo weer over, ze perst haar lippen op elkaar, misschien heb ik een verkeerde beweging gemaakt, ik neem een pijnstillertablet en rij naar mijn werk, maar opnieuw valt, net als toen, elke beweging in duizend kleine bewegingen uiteen, en elk daarvan doet meer pijn dan de vorige, tot zelfs zij, die zoveel belang aan zelfbeheersing hecht dat ze als cheffin bekend staat om haar hardheid en verantwoordelijkheidsgevoel, een diepe zucht slaakt.

Maar achter haar rug, achter de zucht die zelfs haar zelf verast, klinkt opeens luid gelach, en allebei draaien ze hun hoofd naar het eind van de gang, daar staat hun zoon in de deuropening van zijn kamer, lang en dun, gooit zijn haar, dat nu van boven lang en opzij kortgeschoren is, naar achteren en hinnikt als een paard. Hi, wat is er met jullie aan de hand, papa en mama? Waarom zitten jullie daar zo, de een op de ander, zijn jullie van plan me een broertje te schenken?

Er valt absoluut niets te lachen, Omer, bijt ze hem toe, hoewel ze de aanblik die zij hem bieden net zo goed lachwekkend vindt, mijn oude wond deed opeens pijn, ik moest gaan zitten, en hij komt op haar af, langzaam, bijna dansend beweegt hij zijn mooie lichaam in de boxershorts met tijgerstreepjes, hoe is het mogelijk dat hun vereniging zo'n mooi lichaam heeft voortgebracht? Cool, blijf gewoon zo zitten, zegt hij giechelend, maar waarom op papa? En waarom moet hij ook zitten? Doet het hem ook pijn?

Als je van iemand houdt, voel je diens pijn ook, antwoordt Micki op de belerende toon waar Omer zo van gruwt, en zij eigenlijk ook, op de toon die de krenking al bevat die de spot van haar zoon zal opwekken, en ze zegt, haal een tabletje voor me, Omer, of liever twee, ze liggen in de keukenla, en als ze

snel de pijnstillers inslikt, heeft ze het gevoel dat alleen al door deze beslissing de pijn voor eeuwig en altijd zal verdwijnen. De pijn komt niet zomaar met zo'n intensiteit, het is eigenlijk onbegrijpelijk, tenslotte is alles behandeld, opgelapt, genaaid, vastgeschroefd, getransplanteerd, in drie afzonderlijke operaties, tijdens een vol jaar ziekenhuisopname. Er zijn tien jaar verstreken, ze is eraan gewend geraakt om, bij het wisselen van de seizoenen of na lichamelijke inspanning, met die kloppende pijn te leven, nooit zal ze het fysieke evenwicht zoals in de tijd voor de aanslag weer ervaren, maar geen moment had ze zo'n golf verwacht, alsof alles deze ochtend opnieuw begint.

Help me op te staan, Omer, zegt ze, en hij buigt zich naar haar toe, nog steeds geamuseerd, biedt haar zijn dunne, maar sterke arm aan, en dan staat ze rechtop, weliswaar nog tegen de muur geleund, maar ze geeft niet op. Ze zal het huis uit gaan, ze zal naar de auto lopen, ze zal naar school rijden, ze zal de vergaderingen efficiënt voorzitten, sollicitatiegesprekken voeren, de inspecteur ontvangen, ze zal niet weggaan, ze zal controleren wat er in de naschoolse opvang gebeurt, ze zal de e-mails beantwoorden, en 's middags pas, op de terugweg, als ze met van pijn opeengeperste lippen in de auto zit, zal ze erover nadenken dat Micki daar op de keukenstoel is blijven zitten, naast de deur, met zijn hoofd in zijn handen, ook toen ze de deur al uit was, gevluht was, eerlijk gezegd, alsof ze de pijn bij hem had achtergelaten. Hij zat erbij alsof het zijn heup was die die ochtend was verbrijzeld, alsof hij degene was wiens leven was onderbroken.

Op weg naar huis, gevangen tussen de tientallen auto's die in het trage verkeer door de straten kruipen, denkt ze eraan hoe hij moeilijk ademhalend en verlegen naast haar bed in de traumakamer had gestaan. Hij was niet de eerste die langskwam, halve vreemden waren hem voor geweest, want het nieuws had

snel de ronde gedaan. In omgekeerde volgorde waren de bezoekers en de troosters gekomen, van volslagen vreemden tot de meest nabije; Omer, toen zeven, daarna Alma, elf jaar oud, ze waren door haar vriendin Dafna gebracht, een minuut voor ze naar de operatiezaal zou worden gereden. Toen ze de kinderen naar haar toe zag komen, bedacht ze met angst en beven dat ze uitgerekend hen niet op de hoogte had gebracht. Ze was erin geslaagd een boodschap op Micki's voicemail achter te laten, ook bij haar moeder, met bloedige vingers had ze de toetsen ingedrukt, had het bloed met haar blouse afgeveegd en alleen de school van haar kinderen had ze vergeten te bellen, en de waarheid was dat ze in de uren voordat ze angstig naast haar bed stonden hun bestaan gewoon was vergeten, was vergeten dat die vrouw, die over de brandende straat was gevlogen tot ze tegen de grond sloeg, een moeder met kinderen was.

Eerst had ze hen bijna niet herkend. Er kwam een eigenaardig duo naderbij, een jongen die lang was voor zijn leeftijd en een tenger meisje. Hij licht en zij donker. Hij onstuimig en zij stil. Twee tegenpolen kwamen op haar af, ernstig, alsof ze een onzichtbare bos bloemen op haar graf legden, en ze wilde voor hen vluchten, maar ze was aan haar bed gekluisterd, daarom sloot ze haar ogen, tot ze hen in koor 'mama' hoorde zeggen en zich moest vermannen. Ik heb enorm veel geluk gehad, zei ze ter wille van hen, het had veel erger kunnen zijn.

U mag ze gerust laten zien dat het slecht met u gaat, zei een van de artsen later, u hoeft ze niets wijs te maken. Laat toe dat ze u helpen, zo leert u ze met moeilijkheden om te gaan. Maar het lukte haar niet hun haar zwakheid te laten zien, en daarom had ze hun aanwezigheid maandenlang nauwelijks verdragen, tot ze eindelijk herstelde.

Ze weet nog dat Alma een keer zei, allemaal vanwege Omer, koel, bijna onverschillig, alsof het om iets vanzelfsprekends

ging, als hij zich niet in de wc had opgesloten, zouden we eerder zijn vertrokken en zou je daar helemaal niet zijn geweest toen de bus explodeerde, en Omer begon te schreeuwen, naar zijn zus te schoppen en tekeer te gaan: klopt niet! Allemaal vanwege jou! Allemaal omdat je wilde dat mama een Franse vlecht bij je maakte!

En toen Micki probeerde hem vast te houden en te kalmeren, wees de jongen opeens naar hem en verkondigde met de vijandschap die altijd al tussen hen had geheerst, al vanaf zijn geboorte: allemaal vanwege jou!

En misschien zouden ze elkaar verder hebben beschuldigd, alsof het om een gebeurtenis ging die in de huiselijke kring had plaatsgevonden, niet om een nationale gebeurtenis die was gepland en uitgevoerd door terroristen, die haar kleine gezin niet kenden, maar ze werd al weggedragen, naar die angstaanjagende afleiding van urenlange operaties en wat volgde, de maanden van genezing en revalidatie, de dienstbetrekking, de prijs die haar aan het einde van haar weg wachtte. Ze wist dat er werd gezegd dat ze, als ze niet gewond zou zijn geraakt, niet tot directrice van de school zou zijn benoemd, jong als ze was, ze had zichzelf dat soms ook afgevraagd, maar de grote werkdruk liet haar geen tijd voor overbodige gedachten. Tien jaar verstreken zonder zinloos gepieker, en terwijl ze de auto parkeert en met onvaste tred naar het huis loopt, voelt ze zich of ze pas nu uit de operatie is ontwaakt, een operatie die zich tien jaar heeft voortgesleept, alsof ze pas nu aandacht aan het probleem kan besteden dat haar kinderen destijds ter sprake hadden gebracht, om eindelijk te verkondigen wie de ware schuldige is, en daarvoor heeft ze al heel wat ervaring verzameld.